

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONCESIJŲ ĮSTATYMAS

1996 m. rugsėjo 10 d. Nr. I-1510
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato koncesijos sampratą, koncesijos objektus ir ūkinės veiklos sritis, koncesijų suteikimo tvarką, Lietuvos Respublikos valstybės institucijų, Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių įmonių, veikiančių koncesijos sutarties pagrindu, teises ir pareigas.

2 straipsnis. Įstatyme vartojamos sąvokos

1. Koncesija – teisė naudotis esamu ar numatomu sukurti valstybės ar savivaldybės turtu, kuri pagal sutartį suteikiama tam tikrai ūkinei veiklai vykdyti.

2. Koncesijos sutartis – rašytinė sutartis, pagal kurią koncesijos suteikėjas sutartyje nustatytais sąlygomis koncesininkui tam tikram laikui atlygintinai perduoda teisę naudotis šiame įstatyme nustatytais koncesijos objektais.

3. Koncesijos atlygis – koncesijos sutartyje nustatytas piniginis ar kitokios formos (prekių perdavimas, paslaugų suteikimas ir kt.) koncesininko atlygis koncesijos suteikėjui už teisę naudotis sutartyje nustatytais koncesijos objektais.

4. Koncesijos objektai – Lietuvos valstybei ar savivaldybei priklausantys ir šiame įstatyme nustatyti objektai, dėl kurių yra sudaroma koncesijos sutartis.

5. Koncesijos konkursas – šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, pagal kurią tam tikra Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės įmonė yra pripažįstama konkurso laimėtoja koncesijai gauti.

6. Koncesininkas – įmonė, kuri nustatyta tvarka yra sudariusi koncesijos sutartį su koncesijos suteikėju.

7. Užsienio koncesininkas – Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka įsteigta ir įregistruota koncesijos konkursą laimėjusios užsienio valstybės įmonės dukterinė įmonė, kuri nustatyta tvarka sudaro koncesijos sutartį su koncesijos suteikėju.

8. Koncesijos suteikėjas – šiame įstatyme nustatyta valstybės ar savivaldos institucija, įgaliota valstybės ar savivaldybės vardu pasirašyti koncesijos sutartį.

9. Lietuvos Respublikos įmonė – pagal Lietuvos Respublikos įmonių įstatymą ir atitinkamos rūšies įmonių steigimą bei veiklą reglamentuojantį įstatymą įsteigta ir veikianti įmonė, kurios registravimo vieta ir buveinė yra Lietuvos Respublikoje.

10. Užsienio valstybės įmonė – turinti juridinio asmens teises ar jų neturinti įmonė, susivienijimas, asociacija ar kitokia organizacija, įsteigta bei registruota pagal užsienio valstybės įstatymus, kurios buveinė yra užsienio valstybėje.

ANTRASIS SKIRSNIS KONCESIJOS OBJEKTAI IR VEIKLOS SRITYS

3 straipsnis. Koncesijos objektai

1. Koncesijos objektais Lietuvos Respublikoje gali būti:

1) objektai, į kuriuos pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Lietuvos valstybė turi išimties teises, t.y. kontinentinis šelfas ir ekonominė zona Baltijos jūroje;

2) Lietuvos valstybei išimtinė nuosavybės teise priklausantys objektai, t.y. žemės gelmės, valstybinės reikšmės vidaus vandenys, keliai, istorijos, archeologijos ir kultūros objektai;

3) Lietuvos Respublikos valstybės įmonės, nenumatytos privatizuoti koncesijos galiojimo laikotarpiu;

4) Lietuvos valstybei nuosavybės teise priklausantys pastatai, statiniai, įrenginiai, transporto ir kiti objektai, nenumatyti privatizuoti koncesijos galiojimo laikotarpiu;

5) savivaldybėms nuosavybės teise priklausantys objektai ir įmonės, nenumatyti privatizuoti koncesijos galiojimo laikotarpiu.

2. Perduodant pagal koncesiją valstybės ar savivaldybės įmonę, koncesininkui perduodamos Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytos ir koncesijos sutartyje nurodytos įmonės steigėjo teisės ir pareigos.

3. Koncesijos objektu gali būti ir numatomas sukurti objektas. Tokiu atveju koncesininkas įsipareigoja sukurti tam tikrą objektą ir juo naudotis koncesijos sutartyje nustatytai veiklai vykdyti. Pasibaigus koncesijos galiojimo laikui ar nutraukus sutartį, koncesijos objektas sutartyje nustatytais sąlygomis perduodamas valstybei ar savivaldybei.

4. Valstybės žemė nėra koncesijos objektas. Jei koncesija yra susijusi su valstybinės ar privačios žemės naudojimu, koncesijos konkursas gali būti skelbiamas tik tada, kai koncesijos suteikėjas gali garantuoti koncesininkui žemės nuomos sutarties sudarymą valstybės pasiūlyme nustatytais sąlygomis.

4 straipsnis. Veiklos koncesijų pagrindu sritys ir ribojimai

1. Koncesijos sutartimi grindžiama veikla leidžiama visose ūkinės veiklos srityse, išskyrus tas, kuriose pagal Įmonių įstatymo 13 straipsnį leidžiama veikti tik valstybės įmonėms, savivaldybės įmonėms ir specialios paskirties akcinėms bendrovėms.

2. Užsienio koncesininko veiklai taikomi Užsienio kapitalo investicijų Lietuvos Respublikoje įstatymo 8 straipsnio ribojimai.

3. Ūkinė veikla pagal koncesiją šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytose draudžiamose srityse gali būti leidžiama pagal atskirus įstatymus.

5 straipsnis. Licencijuojama veikla

Jeigu koncesijos sąlygos atitinka Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytus reikalavimus koncesijos sutartyje nustatytai veiklai reikalingiems leidimams (licencijoms) gauti, koncesijos suteikimas įpareigoja atitinkamas Lietuvos Respublikos institucijas išduoti leidimus (licencijas) šiai veiklai.

TREČIASIS SKIRSNIS KONCESIJOS SUTEIKIMO IR ATŠAUKIMO TVARKA

6 straipsnis. Koncesijos suteikimo principai

1. Koncesijos suteikiamos atviro konkurso būdu.

2. Koncesijos konkurso organizavimo ir vykdymo, koncesijos sutarties su konkurso laimėtoju sudarymo tvarką nustato šis įstatymas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinti Koncesijų konkurso organizavimo nuostatai.

7 straipsnis. Koncesijos suteikimo tvarka

1. Nutarimą (sprendimą) dėl koncesijos naudotis objektais suteikimo tikslingumo gali priimti:

1) Lietuvos Respublikos Seimas Vyriausybės teikimu – dėl šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nustatytų objektų;

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybė – dėl 3 straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose nustatytų objektų;

3) savivaldybės taryba – dėl 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatytų objektų.

2. Jei koncesijos objektą numatoma sukurti, tai nutarimą (sprendimą) dėl tokio objekto sukūrimo ir naudojimo pagal koncesiją tikslingumo priima valstybės ar savivaldos institucija, pagal šį įstatymą turinti teisę priimti nutarimą (sprendimą) dėl koncesijos naudotis tos rūšies objektais suteikimo.

3. Nutarime (sprendime) dėl koncesijos tikslingumo turi būti nustatytos svarbiausios koncesijos suteikimo sąlygos.

4. Priėmus sprendimą dėl koncesijos naudotis objektais suteikimo tikslingumo, koncesijos konkursą pagal nutarimo (sprendimo) nustatytas sąlygas skelbia:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė – dėl 3 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nustatytų objektų;

2) įmonės steigėjas – dėl 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytų objektų;

3) Lietuvos Respublikos ministerija ar kita valstybės institucija, kurios reguliavimo sričiai priklauso atitinkamas koncesijos objektas – dėl 3 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytų ar numatomų sukurti koncesijos objektų, kurie nuosavybės teise priklausys valstybei;

4) vykdomoji savivaldos institucija – dėl 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatytų objektų ar numatomų sukurti koncesijos objektų, kurie nuosavybės teise priklausys savivaldybei.

8 straipsnis. Teisė dalyvauti koncesijos konkurse

1. Koncesijos konkurse turi teisę dalyvauti Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių įmonės, valstybės pasiūlyme nustatyta tvarka ir terminu pateikusios paraišką dalyvauti konkurse bei kitus valstybės pasiūlyme nurodytus dokumentus.

2. Koncesijos konkurse negali dalyvauti:

1) Lietuvos Respublikos valstybės įmonės;

2) Lietuvos Respublikos savivaldybių įmonės;

3) Lietuvos Respublikos įmonės, kurių daugiau kaip 50 procentų akcijų priklauso valstybei ar savivaldybei;

4) užsienio valstybių valdžios ar valdymo institucijos.

9 straipsnis. Konkurso organizavimo komisija

1. Šio įstatymo 7 straipsnio 4 dalyje nurodyta ir koncesijos konkursą skelbti įgaliota valstybės ar savivaldos institucija sudaro konkurso organizavimo komisiją ir patvirtina jos darbo reglamentą.

2. Komisija veikia atitinkamai Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar savivaldybės pavedimu ir yra atskaitinga ją sudariusiai institucijai.

10 straipsnis. Koncesijos sąlygos

1. Konkurso organizavimo komisija per Konkurso organizavimo nuostatuose nustatytą laiką turi parengti valstybės pasiūlymą ir pateikti jį tvirtinti konkursą paskelbusiai institucijai. Pasiūlyme privalo būti nurodyta:

1) koncesijos objektas ir jo charakteristikos;

2) koncesijos suteikimo terminas;

3) veiklos, darbų ir paslaugų rūšys;

4) koncesininko veiklos sąlygos, sutartyje numatytų paslaugų ir prekių kainų (tarifų) nustatymo taisyklės;

5) pagal koncesiją numatomi veiklai reikalingos žemės nuomos sąlygos;

6) Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytos sąlygos gauti leidimą pagal koncesiją numatomai žemės gelmių išteklių bei ertmių tyrimo, naudojimo ar kitai veiklai, kuriai pagal įstatymus reikalingi leidimai;

7) valstybės, savivaldybės bei koncesininko nuosavybės teisės į pagamintą produkciją ar gautas pajamas;

8) koncesijos atlygis;

9) koncesijos objekto grąžinimo valstybei ar savivaldybei tvarka ir sąlygos;

10) dokumentai, kurie turi būti pateikti kartu su paraiška dalyvauti koncesijos konkurse, jų pateikimo tvarka ir terminai;

11) konkurso paraiškų vertinimo kriterijai.

2. Atsižvelgiant į koncesijos objekto pobūdį ir specifiką, valstybės pasiūlyme gali būti nurodytos ir kitos koncesijos suteikimo ypatingos sąlygos, ypač susijusios su reikalavimais koncesininkui aplinkos apsaugos, darbo santykių ir darbų saugos srityse.

3. Kai koncesijos konkursą paskelbusi institucija patvirtina komisijos parengtą valstybės pasiūlymą, jis skelbiamas per Lietuvos, o kai kuriais atvejais, minėtos institucijos sprendimu, ir per užsienio visuomenės informavimo priemones.

4. Valstybės pasiūlyme paskelbtos sąlygos negali būti keičiamos vykstant deryboms dėl koncesijos sutarties pasirašymo.

11 straipsnis. Koncesijos konkursas

1. Per valstybės pasiūlyme nustatytą laiką gautas konkurso dalyvių paraiškas ir dokumentus tikrina bei vertina konkurso organizavimo komisija, remdamasi valstybės pasiūlyme nustatytais vertinimo kriterijais.

2. Konkurso organizavimo komisija, nustačiusi konkurso laimėtoją, teikia koncesijos konkursą paskelbusiai institucijai tvirtinti konkurso laimėtoją ir pasirašyti su juo koncesijos sutartį.

3. Jeigu per valstybės pasiūlyme nustatytą terminą gauta tik viena konkurso sąlygas atitinkanti paraiška dalyvauti koncesijos konkurse, konkurso organizavimo komisija skelbia šią paraišką pateikusį dalyvį konkurso laimėtoju.

4. Koncesijos sutartyje nustatytą veiklą gali vykdyti tik Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka įsteigtos ir įregistruotos įmonės.

5. Koncesijos konkursą laimėjusi užsienio įmonė iki koncesijos sutarties pasirašymo privalo Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka įsteigti ir įregistruoti dukterinę įmonę (užsienio koncesininką). Visos su koncesija susijusios teisės ir pareigos pereina naujai registruotai įmonei ir koncesijos sutartis pasirašoma su ja.

12 straipsnis. Koncesijos sutartis

1. Koncesijos sutartis suteikia koncesininkui teisę naudotis pagal koncesiją objektu, vykdant sutartyje nurodytoje teritorijoje nustatytu laikotarpiu ir kitomis sutartomis sąlygomis nustatytą veiklą.

2. Koncesijos sutartis turi atitikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas Tipinės koncesijos sutarties nuostatas.

13 straipsnis. Privalomi koncesijos sutarties reikalavimai

1. Koncesijos sutartis pasirašoma tomis sąlygomis, kurios pagal šio įstatymo 10 straipsnio 1 ir 2 dalis buvo paskelbtos valstybės pasiūlyme.

2. Be šio straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų, koncesijos sutartyje privalo būti nurodyta:

1) sutarties galiojimo terminas, jo pratęsimo tvarka, sutarties sustabdymo ir nutraukimo pagrindai ir tvarka;

2) sutarties šalių teisės bei įsipareigojimai, susiję su koncesijos sutartyje nustatyta veikla;

3) koncesininko įsipareigojimai dėl sutartyje nustatytos veiklos finansavimo užtikrinimo;

- 4) koncesijos sutarties papildymo ir keitimo tvarka;
 - 5) šalių atsakomybė už sutartyje nustatytų įsipareigojimų nevykdymą ar netinkamą vykdymą;
 - 6) ginčų ar nesutarimų tarp šalių sprendimo tvarka.
3. Atsižvelgiant į koncesijos objekto pobūdį ir kitas aplinkybes, koncesijos sutartyje gali būti ir kitos sąlygos, neprieštaraujančios šiam ir kitiems Lietuvos Respublikos įstatymams bei teisės aktams.

14 straipsnis. Koncesijos sutarties pasibaigimas ir nutraukimas

1. Koncesijos sutartis pasibaigia:
 - 1) pasibaigus jos galiojimo terminui, jeigu jis nepratęsiamas;
 - 2) koncesijos sutarties šalių susitarimu;
 - 3) koncesininko bankroto ir likvidavimo atveju.
2. Koncesijos suteikėjas turi teisę reikalauti nutraukti koncesijos sutartį nesibaigus jos galiojimo terminui, jeigu koncesininkas:
 - 1) koncesijos konkurso metu pateikė neteisingus ir nepagrįstus duomenis apie savo finansinę padėtį bei ūkinę veiklą ir šios aplinkybės paaiškėjo po koncesijos sutarties pasirašymo;
 - 2) pažeidžia koncesijos sutartyje nustatytas sąlygas bei įsipareigojimus ir nepašalina šių pažeidimų sutartyje nustatyta tvarka bei terminais;
 - 3) pažeidžia kitų Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų reikalavimus.
3. Nutraukus sutartį šio straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais, koncesininkas privalo atlyginti valstybei (savivaldybei) visus su sutarties nutraukimu susijusius nuostolius.
4. Koncesininkas turi teisę reikalauti nutraukti koncesijos sutartį nesibaigus jos galiojimo terminui, jeigu koncesijos suteikėjas pažeidžia koncesijos sutartyje ir valstybės pasiūlyme nustatytas sąlygas bei įsipareigojimus ir nepašalina šių pažeidimų sutartyje nustatyta tvarka bei terminais. Nutraukus koncesijos sutartį, koncesininkas turi teisę į nuostolių, susijusių su koncesijos sutarties nutraukimu, atlyginimą.
5. Jeigu po koncesijos sutarties pasirašymo paaiškėja, kad koncesija ne dėl koncesininko kaltės buvo suteikta nesilaikant šio ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų bei pažeidžiant Lietuvos valstybės ir visuomenės interesus, reikalauti nutraukti koncesijos sutartį turi teisę:
 - 1) Lietuvos Respublikos Seimas nutarimu, jei koncesiją suteikė Lietuvos Respublikos Vyriausybė;
 - 2) Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu, jei koncesiją suteikė šio įstatymo 7 straipsnio 4 dalies 2 ir 3 punktuose nustatyta institucija;
 - 3) savivaldybės taryba sprendimu, jei koncesiją suteikė tos savivaldybės vykdomoji institucija.
6. Nutraukus koncesijos sutartį šio straipsnio 5 dalyje nurodytais atvejais, valstybė (savivaldybė) koncesijos sutartyje nustatyta tvarka privalo išpirkti koncesininkui pagal sutartį priklausančias teises, taip pat atlyginti koncesininko nuostolius, susijusius su koncesijos sutarties nutraukimu.
7. Su koncesijos sutarties nutraukimu susijusius nuostolius ir iš koncesininko išperkamas teises įvertina koncesininko ir koncesijos suteikėjo susitarimu įgaliota bei koncesijos sutartyje nustatyta institucija.
8. Koncesijos sutarčiai pasibaigus ar ją nutraukus, koncesininkui perduoti arba pagal koncesijos sutartį sukurti koncesijos objektai (užbaigti arba neužbaigti) turi būti grąžinti valstybei ar savivaldybei.
9. Koncesijos sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka turi būti detalai reglamentuota koncesijos sutartyje.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

KONCESININKŲ APMOKESTINIMAS, TEISINĖ APSAUGA IR GARANTIJOS

15 straipsnis. Koncesininkų apmokestinimas

1. Koncesininkas moka mokesčius Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
2. Koncesijos atlygį ir jo mokėjimo (perdavimo) tvarką pagal nutarimo (sprendimą) dėl koncesijos naudotis objektu suteikimo tikslingumo nustato koncesijos konkursą skelbianti valstybės (savivaldos) institucija. Koncesijos atlygis nurodomas koncesijos sutartyje ir mokamas (perduodamas) valstybei ar savivaldybei.

16 straipsnis. Muitų lengvatos

1. Užsienio investuotojo įnašai į formuojamą arba didinamą užsienio koncesininko įstatinį (nuosavą) kapitalą, naudojami kaip ilgalaikis turtas, įvežami be maito mokesčių.
2. Užsienio fiziniam ar juridiniam asmeniui priklausantis ilgalaikis turtas, naudojamas koncesijos sutartyje nustatyta veiklai, įvežamas ir išvežamas be maito mokesčio.
3. Pasibaigus koncesijos sutarties galiojimo laikui ar nutraukus šią sutartį ir steigėjo, akcininkų arba pajininkų sprendimu likviduojant užsienio koncesininką, užsienio investuotojui priklausantis turtas išvežamas be maito mokesčių.

17 straipsnis. Koncesininkų nuosavybės teisė

1. Teisėtai pagal koncesijos sutartį gautos pajamos nuosavybės teise priklauso koncesininkui.
2. Užsienio koncesininkai turi teisę jiems nuosavybės teise priklausančias pajamas pervesti į užsienį be apribojimų, sumokėjus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytus mokesčius ir koncesijos sutartyje nustatytą koncesijos atlygį.

18 straipsnis. Ginčų dėl koncesijos sprendimas

1. Jei kyla nesutarimų ar ginčų tarp koncesijos suteikėjo ir koncesininko dėl koncesijos sutarties aiškinimo ar vykdymo, jie turi būti sprendžiami sutarties šalių derybomis. Jeigu derybomis ginčo išspręsti nepavyksta, jis nagrinėjamas Lietuvos Respublikos teismuose tais atvejais, kai koncesininkas yra Lietuvos įmonė.
2. Ginčų su užsienio koncesininku sprendimo vieta ir taikytini įstatymai šalių tarpusavio susitarimu aptariami koncesijos sutartyje ir gali būti sprendžiami Lietuvos Respublikos teismų, tarptautinių arbitražų ir kitų institucijų. Jeigu tai sutartyje neaptarta, ginčai sprendžiami Lietuvos Respublikos teismuose vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais.
3. Ginčo dėl užsienio kapitalo investavimo į koncesijos objektą atveju užsienio koncesininkas turi teisę pasinaudoti Užsienio kapitalo investicijų Lietuvos Respublikoje įstatymo 7 straipsnio septintojoje dalyje nustatyta teise.
4. Jei šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais ginčas nagrinėjamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais, taikomi tie įstatymai, kurie galiojo koncesijos sutarties tarp koncesijos suteikėjo ir koncesininko pasirašymo dieną, taip pat po koncesijos sutarties pasirašymo priimti nauji Lietuvos Respublikos įstatymai, jeigu jie nepablogina koncesininko teisinės padėties.

PENKTASIS SKIRSNIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19 straipsnis. Tarptautinės sutartys

Jei Lietuvos Respublikos dvišalėse ar daugiašalėse tarptautinėse sutartyse nustatytos kitokios taisyklės negu šiame įstatyme, taikomos tarptautinės sutarties normos.

20 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1997 m. sausio 1 d.

21 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

Vyriausybė iki 1996 m. gruodžio 1 d. patvirtina Koncesijų konkurso organizavimo nuostatus bei Tipinės koncesijos sutarties pagrindines nuostatas.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS